

ANY IV.

Barcelona 1 d' Abril de 1894.

NÚM. 13.

EFEMÈRIDES CATALANES

ABRIL

Día 1.

1875. Lluís Bordas catedràtic de nostre Institut provincial dexà de existir prop los 77 anys, en aquesta ciutat que l' havia vist nàixer. Fou una activitat incansable en l' estudi y en la ensenyança, de lo que 'n son una demostració clara y evident mes d' una trentena de volums que dexà escrits, entre obres ja originals ó bé traduhides, que 'n comprenen de didàctiques, d' educació, de pietat, de literaries y d' històriques, revelantne la extensió de conexements que 'n possehia.

Día 2.

1416. Mor en la vila d' Igualada lo rey Ferrán d' Antequera, aquell Infant de Castella, mes bé imposat, que ab justícia elegit per los compromisaris del célebre parlament de Casp. Per mes que se 'l vulga abonar, ningú podrà negar que 'n fou lo conculcador primer dels drets de la terra y dels estats de la corona reyal que cenyia son front. Que 'n fou perjur, deslleal ab qui l' havia protegit procurant col·locarlo en lo trono d' Aragó, y fins crudel, segons s' explica Monfar, ab aquell qui mes dret que ell tenia á aquella soberania.

Día 3.

1493. Segons l' erudit Mossen Jaume Ramón Vila Pvre, autor del segle xvii, Cristófol Colóm

arribà en aquesta diada á Barcelona, de retorn d' aquella part de mon que n' acabava de descobrir, presentantne als reys catòlics que aquí 's trobavan, sis indis, mostres d' or y plata, aucells y fruytes productes d' aquelles llunyanes terres.

Día 4.

1152. Naix á Barcelona lo comte de Barcelona y rey d' Aragó Alfons lo Cast, anomenat així per haver merescut aytal concepte per la puritat de les seues costums. Fou un príncep sobri, piadós, valent é il·lustrat. La guerra á que 'n consagra gran part de la sua existencia, no fou obstacle perquè cultivás les lletres, y es reconegut per los historiadors per lo primer dels trobadors d' Espanya dels quals se té noticia. Dexà perdurable memoria després d' un gloriós regnat de 32 anys 6 mesos y 12 días.

Día 5.

1442. Bertran de Tamarit correu de la ciutat, per manament dels honorables concellers de Barcelona, porta lletres d' aquests als monestirs de Sant Geroni de la Murtra, de Montalegre y de Sant Geroni de la vall d' Hebron, pregantne á aquelles comunitats religioses que 'n tingan present en les sues oracions lo reclamar al Senyor, que n' envie profitosa pluja que n' acabe ab la sequedat que 'n delmava nostres camps.

Día 6.

1284. Onze naus catalanes manades per Ramón Marquet y Berenguer Mallol n' escometen á vintiquatre de franceses, que n' eran enemi-

gues, les tiran á fons y retornan coronades ab los llores de la victoria á Barcelona junt ab quantioses despulles.

Día 7.

1148. En aquest dia volguent lo comte Ramón Berenguer IV premiar la valentia de les dones de Tortosa en la defensa de la ciutat contra 'ls moros qui n' havian tornat á sitiaria, aprofitant la ocasió en que dit comte realisava la conquesta de Lleyda y Fraga, ordená que totes les tortosines portessen sobre son vestit un *Hatxa* d' armes de color carmesí ó de grana en un escapulari semblant al del frare llech de la Cartoxa, en recort de que per la sua decisió pogué continuar lliure la ciutat citada.

RAMÓN N. COMAS.

SOBRE LA MISERIA

Diumenge passat acudiren al Palau de nostre Sr. Bisbe 3.251 pobres á recullir la almoyna de mitja pesseta.

Aquella corrúa de gent necessitada, ab cara de fam y coberts d' esquinsos, glassava 'l cor.

¿Qui no 's queda cavilós, considerant lo gran nombre d' aquells desgraciats? Per nostra ciutat 3.251 pobres de capta son masses pobres. Axó ja passa de lo normal; es una malaltia.

La miseria 's mostra y gemega en tota Espanya, y en las regions andalussas mes que aci encara. Lo que vol dir que hi han causas de carácter general. ¿Son aquestas del orde natural, calamitats públicas, dolentas collitas...?

Be n' hi han; la filoxera, per exemple té empobridas una pila de comarcas. Mes, erradament se creuria que en lo conjunt d' aquests motius, de parcial acció, radica la causa de la general miseria.

La postració de las forças vivas del pays, axó té la culpa de la falta de feynas y de la pobresa que 'n prevé. Y aquesta postració y desgavell en la vida nacional, derivan del xarbascat de tributs que tot ho delman, y dels impediments que las cor-

poracions populars y las empresas troban en los engranatges d' una administració absorbent y corrompuda.

Los Ajuntaments y Diputacions provincials, generalment naxen ja tarats é incapacitats pera promoure 'l benestar de las localitats respectivas; puix la majoria de ells deuen la seva existencia á las ingerencias de la política en la administració, y axís aquesta viu en los pobles no pera 'l compliment de sos fins propis, sinó pera convertir la provincia y 'l munipipi en sucursal del despaig del quefe del partit, ó de son delegat lo governador civil. Y si algun Ajuntament arriba á poguer escapar-se d' aquesta dura lley de sa naxensa, veu los seus llohables propósitos d' administrar desvirtuats moltes vegadas pels entrebanchs que la superioritat absurda y 'l despotisme lògich del Govern civil li suscita, y fets penosos y de mal cumplir sempre per las exaccions del Fisch, cada día majors y mes nombrosas.

D' aquesta manera las corporacions populars, especialment destinadas á preveure y remeyar los desequilibris en los medis de satisferse las necessitats d' una comarca, ó 's cuydan, mes que d' axó, de las lluytas polítiques de campanar, ó, en altre cas, s' han de trobar febles y ab las mans lligadas per obrar segons la llur missió.

A las corporacions y empresas del orde privat las hi passa tres quartos del mateix. Aquellas de carácter purament particular, troban sas dificultats en constituir-se, porque no poden dar un pas sense que 'ls preceptes ab que 'l dret sustantiu reconeix la legalitat de sa existencia, sían subordinats á las disposicions del orde fiscal qui 'ls hi cau en sobre ab sas urpas de rampinya, delmant los capitals abans que sápigam los que 'ls exposan, si 'ls re-dituan suficientment en la empresa, ó si els hi perden. Per quina rahó, disminueix cada día la afició á invèrtirlos en empre-

sas fomentadoras del treball, y se 'ls estanca en lo paper de renda.

Y á las corporacions reglamentadas per la Administració, 'ls hi succeheix, quan son dirigidas per gent entesa y de bona voluntat, lo que á la Junta d' Obras de nostre port que, trobantse ab capitals, y volentlos invertir en treballs que, per llur importancia, han de donar pa molt temps á gran nombre de familias, se las obliga á un expedienteig inacabable, que, ademés d' impedir la realisació d' obras necessarias y de general profit, contraria á tota activitat y refreda 'l zel mes entusiasta.

En una paraula, qui porta al pays per aquest camí de miseria, quin terme lògich esgarrija, es lo centralisme parlamentari, que fá un embull de la política y de la administració, lligant y entrebancant des de Madrid tots los bons propositos del esperit nacional.

Axó que es pertocant á tota Espanya, se veu confirmat en nostra Catalunya.

Aquí la energia nacional es més forta que en altres llochs, y molt més que en las demás regions espanyolas lluyta contra 'ls indicats obstacles de la governació centralista. Per axó, ara com ara, la miseria no 'ns encalsa ab la fúria que als andalusos. No obstant, nostra situació lluny de millorar, se vá fent més perillosa.

Axó mateix de que Catalunya, y especialment Barcelona, tingan en aquesta crudel batalla entre 'l vigor del esperit públich y 'ls entrebanchs de la governació, una situació, més que cap altra dins l' Estat, aventatjada, fá que de totas bandes d' Espanya ací acudin aquells que se senten en sa terra estalonats per la pobresa.

Arriban ací nusos y pelats, y sí, com sol succehir, no troban la feyna que somniaren, al cap de quatre dias van á sumarse á la gran multitut de necessitats que tenim á Barcelona. Axís es com ara

creix aquesta ciutat, exintne perjudicada de duas maneres: augmentant la xifra de habitants que fá aumentar la quantia dels tributs, y fent major la massa dels pobres que disminueix los recursos de la caritat obligant á extendrels á un nombre molt superior del corresponent á la població.

Si las corporacions administrativas, si nostre Ajuntament reglamentés ab més seny y fortuna de lo que ho fá, las sevas obras de beneficencia, y 'ls pobres de Barcelona no fossen sinó 'ls que proporcionalment hauria de haverhi, ací no hi hauria pobres, perque 'ls recursos de la caritat bastarian ben bé pera subvenir á totas las necessitats. Mes, crexent lo nombre dels qui no tenen manera de viure, ab la diaria immigració d' aragonesos, valencians, andalusos, gallegos, etc., y mal aplicada la beneficencia municipal, resulta que las necessitats no poden ésser satisfetas per tanta caritat com hi ha en nostra capital, y 'ls pobres á qui ni la Caritat Cristiana, ni la Caritat de la Parroquia, ni las conferencias de Sant Vicens, ni, en fi, la Caritat particular, pot socórrer, s' han de llançar al carrer; y axís s' explica que diumenge acudissen més de tres mil d' aquests desgraciats á rebre la almoyna del Sr. Bisbe.

Y encara, mercés á lo explicat, passen cosas més tristes. Algunas d' ellas las veuen ó las saben las associacions caritativas de que hem fet esment, sense que tingan lo consol de poguer sempre remeyarlas; altrás, no las sap sinó l' encarregat de intervenirhi. Nos referim al cas, per desgracia freqüent, de que 's troba una familia ó una persona necessitada al mitg del carrer, sense alberch, y sense cap medi de proporcionársel. ¿Qué succeheix? Succeheix que un municipal es encarregat de aquella familia ó d' aquella persona, y 'l municipal, cumplint l' encárrech, de dias ó de nits, faça fret ó calor, conduheix á aquells pobrets á fora terme, y allá ha de

dexarlos ab la seva fam y falta d'abrigh.

Axó es un afront per una ciutat cristiana y culta com la nostra. Si 'l capitol municipal de Barcelona, com tots nostres Ajuntaments, tingués las facultats que pera 'l govern y direcció dels interessos peculiars de la ciutat hauria de tenir, segons la recta rahó demana, y 'ls regionalistas predicám, fàcilment tindria esmena aquest servey y tants d'altres propis del Municipi. Llavors ací, com á las Provincias Bascongadas antigament, com á Suissa ara mateix, no 's dexaria residir á qui no tingués manera coneguda de guanyarse la vida. Als quins no tinguessen manera de viure, si eran del pays y ganduls, se 'ls enviaria á vagar á un altre lloch; si del pays é impossibilitats, la caritat de la terra 'ls cuydaria y subvindria; si eran forasters y ganduls, se 'ls avaria, si forasters é impeditos de guanyarse la vida, se 'ls reculliria per cert nombre de días, y sapiguda sa procedencia, se 'ls remeteria al respectiu pays.

No hi hauria com ara tants pobres que no poden ser socorreguts, ni fora Barcelona lloch de reunió de lladregots y perturbadors del orde.

Nostra ciutat obraria més cristianament, y ja no espantaria tant com ara considerar los grans perills que 'ns amenaçan pera 'l día en que 's reproduhissen temporadas, que 's passaren fan quaranta anys y poden tornar á venir, d'un paro general de feynas.

N. VERDAGUER CALLÍS.

LLUÍS KOSSUTH

La Historia guardava ja son nom, los pobles havian ja oblidat sa memoria: la mort ha vingut á recordarlos, una de las figuras més colossals de la nacionalitat húngara, un dels exemples més dignes d'imitar, pels fills de las terras sotmesas al despotisme centralista.

Kossuth, fou la personificació de la nacionalitat húngara, la encarnació del més ardent pa-

triotisme; una de las més grans personalitats que nostre segle llega á la Historia, com á estadista, com á capdill militar, com ardent propagandista; mérits tots, sintetisats per éll, en un sol sentiment: l'amor á la patria.

Lluís Kossuth, nasqué á Monok, l'any 1802, d'una família de posició mitjana y fins als 24 anys d'edat, en que gracias mes á sos esforços que als sacrificis dels seus pares, obtingué 'l títol d'advocat, no se 'l coneix mes que per alguns treballs literaris. En 1833, se 'l troba ja prenent part en la Dieta de Presburg, ahont conexentse poch afortunat en sos assaigs oratoris, se decidí á exposar sas impresions sobre la esmentada assemblea per medi de la premsa. Son periódich fou suprimit per l'Emperador; però Kossuth seguí la publicació ab lo títol de *Gaceta parlamentaria*, fulla de la que sols se 'n feyan cent exemplars manuscrits, que s'enviavan als comités. Per aquesta causa y per la publicació de sa *Ressenya de la Dieta de Pesth*, fou condemnat á tres anys de presó, al castell de Buda; però causá tan mal efecte aquest cástich entre 'l poble húngar, que començava ja á sentir simpatia per Kossuth, que 'l govern se vegé obligat á donar una amnistia pera dexarlo en llibertat.

Cumplerta axís sa condemna, dedicá tota sa activitat á la publicació del periódich *Pesti Hir-lap*, destinat á fer una activa propaganda dels ideals autonomistas, que las persecucions y la desastrosa marxa del Imperi austriach, havian fet náxer en sa pensa com á única salvació de sa estimada patria; però un desacort ab l'editor y las iras del govern, l'obligaren á suspendre la publicació, dedicantse des de allavors á assumptos financers, mentres secretament propagava sas doctrinas separatistas, desafiant tota mena de perills.

Kossuth, torná en 1847 á figurar públicament en la política activa, quan la ciutat de Pesth lo elegí per son representant á la Càmbra general del Estat, en la que 's dedicá á defensar ab coratge son programa, basat principalment en la separació política y administrativa de la Austria y la Hungria. Per aquell temps, Kossuth tenia ja las condicions oratorias que en sa joventut li faltavan, y son famós discurs del 3 de Maig de 1848, demanant la reforma del Imperi sobre la base del sistema federatiu, produhí l'alçament del poble de Viena, que despertant com d'un somni vergonyós, mostrá un coratge inesperat, obtenint la convocató d'una assemblea pera reformar la constitució del Imperi. Veyentse débil l'emperador Ferrán pera dominar lo moviment de sos estats, va abdicar á favor de Francisco Joseph, que vegé entrar en son palau,

entre las aclamacions entussias-tas del poble, al representant de Pesth al devant d' una comissió húngara, per demanarli la separació administrativa del reyalme de Sant Esteve ab la creació d' un ministeri húngar. Francisco Joseph accedí á lo demanat, y 'l ministeri 's constituí baix la presidencia de Bathyani, encarregantse Kossuth del ministeri d' Hisenda.

Peró no essent l' estat húngar una veritable nació, sinó un compost de madgyars, croatas, valachs, serbis, transilvanians y slovachs, y des-pertant per aquell temps ab fermesa las tenden-cias nacionalistas d' aquests pobles, lo govern austriach, partidari decidit de la centralisació, va sublevarlos contra Hungria, tornant á posar-la en oposició manifesta ab l' Imperi, fins á tal punt, que creyent en perill la autonomia de sa patria, Kossuth, demana á la cambra un crèdit de 42 milions de florins, ab los que organisa un exèrcit de 200,000 hòmens y 200 canons, excita al pays ab sos manifestos, corra decidit lo poble á las armas y 'l mon torna á veure l' exemple heróych, d' una nació que lluyta ab desesperació y coratge per sa llibertat amenaçada. Los exèr-cits austriachs son derrotats en quantas batallas presentan; y la Assamblea húngara, entussias-mada per las victorias de sas armas, proclama la independència y organisa l' estat en la forma republicana-federativa, baix la presidencia pro-visional del eminent Kossuth.

L' esforç de tota l' Austria, ajudat per alguns pobles que com los croatas, lluytavan enganyats á favor del absolutisme austriach, res pogué al principi de la terrible lluyta; sols després, quan veyentse impotent demaná l' auxili de la Russia, pogué veure decantarse la lluyta al seu favor. No per axó desmayá Kossuth, demaná auxili á França y á Inglaterra, que ni li van tornar res-posta; entrá inútilment en tractes ab la Russia, per donar la corona húngara á un príncep de aquell país; tot fou en vá: Europa va veure ab indiferencia, com Hungria queya esquarterada sota 'l despotisme austriach, gracias al auxili de la Santa Russia, y com després d' haver capi-tulat los derrers defensors de la independència d' aquell heróych poble, (13 Agost de 1849) los millors ciutadans eran desterrats á bandadas, quan no eran condemnats á mort, ó á passar sa vida entre 'ls martiris de las presons austriacas. Kossuth fou penjat en efígie pels detentadors dels drets de sa patria; però pogué fugir á Tur-quia, que contra tot rudiment de dret interna-cional, lo tingué prés, fins que las reclamacions d' algunas potencias, l' obligaren á dexar en llibertat.

Des de sa cayguda, Hungria perdé tot rastre de llibertat, la més crudel centralisació era lo

llas de ferro que la unía al Imperi; puix per que fos més inaguantable 'l jou imposat, fins los drets conservats per totas las regions imperials, li foren á ella arrebastats. Treballant sempre pera deslliurar sa anyorada terra, Kossuth, vá viure diferentas temporadas en Inglaterra y als Estats-Units, y quan en 1859, abatuda l' Austria per las derrotas que sufria en las campanyas de Italia, volgué aprofitar las circumstancias alçant la Hungria per sa independència, no obtingué prou ajuda de sos compatricis fent inútils tots sos patriótics esforços.

Pero lo que Kossuth no va poguer obtindre ab sos alsaments, van obtenirho 'ls húngars en 1867, per la voluntat imperial, fins als límits que permetia la unitat del Imperi Austro-húngar; puix derrotada la Austria en sas guerres contra Alemania é Italia, va comprendre que 'l centra-lisme era la causa principal de sa debilitat, y no sols no 's contentá ab donar á Hungria la auto-nomia econòmica, sinó que dividí l' Imperi en dos poderosos estats, l' Imperi d' Austria y 'l Regne d' Hungria, units no mes, per la comu-nitat del poder suprém. L' Imperi d' Austríia, s' anomená Austro-húngar; la bandera bi-color austriaca, fou combinada ab la tri-color dels húngars; las áligas imperials, foren lligadas ab la creu de Sant Esteve: Parlament, Ministeri, Poder judicial, exèrcit, correus, obras públicas, l'legislació, tot quedá lliure, independent, autó-noma, entre la Austria y la Hungria. Una am-nistia general obrí allavors las portas de sa patria, als desterrats del 49, y si be Kossuth fou excep-tuat de la gracia, quan després se li concedí, preferí viure extranger en la bella Italia, abans de regonexer la soberania dels Hapsburg; puix després de la heróycha lluyta, que ab tanta inte-ligencia va dirigir, se conservá sempre fidel á sos principis separatistas. Son amor á sa patria, fonament de tots sos ideals y base de totas sas empresas, no decaygué jamay. Com á mostra tendre y delicada de fins á quin punt arribava la anyoransa que per sa terra sentia, citarém un fet tan propi per servir de burla á nostres polí-tichs, com d' admiració y entussiasme á tots quants estiman á sa patria. L' any 1892, era lo noranté aniversari del naxement del gran Kós-suth, lo poble húngar que may l' oblidá, y que sempre reconegué en éll lo primer factor que ha contribuít á la autonomia de que avuy gosa la terra de Sant Esteve, va obsequiarlo ab un pre-ciós present, preciós no per l' or de que era for-mada la copa, sinó per la inspiració d' omplirla d' aquella terra que tant estimava l' eminent desterrat. Al portarli una diputació lo recort de sos conciutadans, al tindre entre sas mans una partícula de la anyorada terra de la patria, aquell

vell que no havia tremolat davant las forçes de la Àustria y de la Rússia, va omplirse d' emoció, y sos compatriotas van veure com queyan las llàgrimes de sos ulls y plorava, aparentment com un noy, efectivament com un home, que sent un d' aquests amors desinteressats que tan enlayran la naturalesa humana.

Si era donchs, tan gran la estimació que Lluís Kossuth sentia per sa patria, si la força inicial de tota sa activitat y 'l lema de totas sas empresas fou l' amor á la nació húngara, res te d' extrany, que sos compatriotas vegessin en éll la personificació de son esperit nacional, l' héroe de sas modernas glories, lo restaurador de sa llibertat y 'l gran defensor de sa independència. Per axó sa mort, que ha sigut una sorpresa per tots los payssos que havian oblidat sa memoria, ha sigut rebuda pel poble húngar com una terrible desgracia nacional. Las Cambras legislativas han suspés sas sessions, los edificis s' han cobert de dol, més de cent mil florins han sigut donats ab la major espontaneïtat pera axecar un monument que guardi sas mortals despulas; lo cadavre ha sigut transportat desde Turin á Pesth, entre 'l mes fondo sentiment de sos compatriotas y fins lo poble ha lluytat ab sas autoritats, per que las Cambras, ab un mal entés esperit dinástich, no han volgut concedir al gran patriota los honors d' unas exequias nacionals. Y no ha sigut axó obra d' un partit, es obra de tota la Hungria, puix lo partit de la independència es poch poderós, com es natural, donadas las condicions autonómicas en que viu la nacionalitat dels madgyars.

Nosaltres, regionalistas fervorosos, si no estém d' acort ab las ideas separatistas de Kossuth, si compreném que no havia de quedar-se en lo desterro després que sa patria gosava d' ample llibertat, si estém convençuts que son cor generós y son esperit justicier, havia d' usarlos des de allavors en treballar per la autonomia de las diferentas nacionalitats que forman lo reyalme húngar; no per axó es petita l' admiració que 'ns mereix una figura tan colossal com la del ilustre Kossuth; per que de caràcters tan enérgichs, de consciencias tan senceras y de patriotas tan grans, se 'n troban pochi en la moderna historia, y tots los qui ab simpatia seguim lo moviment nacionalista de nostres temps, tindrem sempre á Kossuth com á un exemple digne de imitació, sinó per la totalitat de sas ideas, per son amor á la patria.—LLUIS MARSANS.

PRIMAVERA

Tot canta, tot somriu. La cadenera
dexa sentir sa veu armoniosa

com saludant la nova primavera,
mentres, ab veu melosa,
entre 'ls arbres de vora la riera,
la merla enamorada
endreça llurs cançons á sa estimada.

Tot canta, tot somriu. Las humils violas,
badadas sas corolas,
de perfums exquisits embauman l' ayre,
y 'l gafarró cantayre,
veyent ab joya que l' estiu s' acosta,
per fer son niu comença á aplegar brosta.

Tot canta, tot somriu. Los camps floreixen
en tant que ja 's guarnexen,
ab novellas flors blanques,
de l' atmetller las ans ressecas brancas,
y ja alguna aureneta
creua l' espay igual que una sageta.

Ja retornan al cor las alegrias:
obrint la sepultura
al fret hivern, desperta la Natura.
Ja venen los bons días...
¡Primavera del cor!... beneyta sías!

JOSEPH MORATÓ Y GRAU.

Girona, 1894.

Festas Catalanistas á Sabadell.

Cada any per aquest temps, lo «Centre Catalá» de la ciutat sobre-dita, celebra l' aniversari de la seva fundació.

Cada any que passa, es major la importancia d' aquestas festas del Centre; y 's comprén, perquè cada any es més gloriosa la historia de la associació may emperesida, y cada any, essent fruytós com ho han sigut tots fins ara, la acosta á la consecució dels nobles fins que la feren náixer.

Convidadas á la festa d' enguany las associacions germanas d' aquesta capital, la «Associació de Propaganda Catalanista» y 'l «Centre Escolar Catalanista» conferiren la seva representació als nostres companys En Lluís Marsans y En Verdager. La «Lliga de Catalunya» y la «Unió Catalanista» no pogueren enviarhi delegats.

Trasladats á Sabadell nostres citats amichs, vegeren patents los avenços del seu benemérit Centre al trobarlo instalat en un edifici propi, que, además de estar situat en un dels llocs més distingits y vistosos de la població, reuneix excelents condicions, entre ellas la d' una sala d' actes espayosa, clara y guarnida molt apropiadament, des de la rexa d' entrada al pati de enfront la casa, fins á la última cadira, que en lo respalller porta marcat un artístich escut de la estimada patria.

A la hora de la vetllada literaria-musical, lo saló, espléndidament il·luminat, y plé d' una triada concurrència, composta en sa major part de las senyoras y senyoretas més distingidas y agraciadas de la població, feya pler de veure.

Començà la festa, llegint En Modest Durán, digne President del Centre, un discurs de poca llargaria, més de frase correcta, enérgica y viva, expressió ben feliç de la fé coratjosa que es la característica dels catalanistas de Sabadell.

Després, aquella sala va omplir-se dels perfums de la poesia y de las armonías del cant y de la música. Las poesías que llegiren En Brossa y En Capmany (Antoni de P.) entussiasmaren al públich, particularment la d' aquest, composició patriótica molt enérgica, que son autor llegí habilment. La part musical, desempenyada per las Sras. Rizzo y María Ciaño de Bedós, senyoretas Climent y Gari-Montllor y 'ls Srs. Brossa y Bosch, fou molt celebrada per la concurrència. La Sra. Rizzo que posseheix una veu excelent y ben educada, y que sap de cantar de debó, feu conèixer, acompanyada al piano pel Sr. Bosch, hermosos troços d' una ópera composta per aquest distingit mestre.

Nostre company Verdaguer y Callís convidat per la presidencia á dirigir la paraula al distingit concurs, manifestá que no creya aquella ocasió apropiada pera fer un discurs. Per lo que 's limitá á ressenyar á corre-cuyta 'ls actes principals realisats pel Centre en favor de la causa regionalista, deduhint d' aquesta relació, la importancia del Centre de Sabadell y 'l gran tros de camí que ha fet lo Catalanisme ab los set anys que aquell té d' existencia. Doná la enhorabona per aquests motius als patriotas sabadellenchs, en nom de la Associació de Propaganda Catalanista, á la que representava, y, dins lo supòsit de que la paraula mes agradable que podí dir á aquells coratjosos companys era la del triomf de las comunas aspiracions, ab brevetat major de la que 'l tema consentia, los hi exposá que demostravan la certesa y la proximitat d' aquest triomf quatre ordes de consideracions: la necessitat del compliment de la justicia; la força del amor á la vera llibertat; la lley de la necessitat; y la indefectibilitat del decret providencial que á la hora present sorolla y reacciona 'ls esperits de las antigas patrias. Acabant per indicar que els catalans que no vingan á nostra bandera, per cap d' aquestas quatre diverses y poderosas forces, haurán de venirhi obligats per la reacció que ha de oposarse als intentents destructors de que avuy es símbol y arma la bomba anarquista; per que davant dels exércits de la destrucció, no mes s' alçan, y no mes poden presentar batalla duas cosas: la reacció cristiana, en l' orde espiritual, y la reacció del amor patri, en l' orde temporal.

La festa de lendemá fou mes íntima, y, á la veritat, pera 'ls cors dels catalanistas mes agra-

dosa. No era altra cosa que un ápat-excusa, un medi de reunir als companys entorn de la taula parada en la sala del Centre, com si diguessen un dinar de familia dins la llar payral.

Eram á taula cosa d' una cinquantena de regionalistas. Mentres dinavam arribá una comisió dels companys de Tarrassa, y al davant de ella nostre distingit amich, y exemplar regidor del municipi d' aquella ciutat, En Soler y Palet.

Acabat lo dinar, vingué la hora de las expansions. En Joan Capmany, jove catalanista que fá honor al seu nom, que á Sabadell es símbol de bon patriotisme, ab quatre frases ben dites, ardentes y sinceras, digué 'ls amors y las esperanças del seu patriotisme.

En Manau dedicá un recort ben merescut á la memoria del capdill del fuerisme viscaí, En Fidel Sagarmínaga, á qui plora en pes lo regionalisme. En Bedós, ab una expressiva alegoria explicá la devoció del seu cor per la santa causa. En Forcada retragué las abominacions del centralisme oposanthi las grans esperanças dels catalanistas. En Miralles se dolgué de ser ja vellet, per que no podia, com los seus jóvens companys veure l' albada de la Patria autónoma. En Brosa refermá la adhesió inquebrantable de son cor als ideals del Centre. En Duran (Enrich), en párrafos de vera eloqüencia, parangoná las aspiracions regionalistas ab los procediments del centralisme imperant, y condemná ab valent apóstrofe la impassibilitat del Ajuntament de Sabadell davant lo desenfré dels quatre impíos desvergonyits d' aquella població. En Soler y Palet, en atractiu estil familiar, nos comptá instructius epissodis de las invassions del centralisme en la llibertat y dignitat dels municipis. En Lluís Marsans saludá als catalanistas allá reunits, en nom del Centre Escolar Catalanista, y, retrayant sa condició d' obrer, abogá ab paraula eloqüent y persuasiva per que no 's descuyde la propaganda dels salvadors principis regionalistas entre 'ls treballadors, quin cor sá comprén y estima 'ls sentiments bons de finalitat convenient y honrosa. En Verdaguer y Callís també pronunciá algunas paraulas.

En Pau Colomer nos recordá las impresions de son cor de patriota en la visita que feu al poble navarro, redreçat davant l' imposicionisme centralista d' En Gamazo.

Mes en lo dit fins aquí no queda indicat lo mes principal y commovedor d' aquella hora inolidable.

Al voltant d' aquella taula hi havían los sis patriotas que 'ls primers alçaren á Sabadell la bandera del amor á Catalunya, y fundaren vuyt anys endarrera 'l Centre Catalá. D' aquest nombre eran En Manel Folguera, N' Antoni Cap-

many, y En Modest Durán; noms conegudíssims y estimats de tot lo catalanisme. Quan aquests s'axecaren y donaren esbarjo al seu cor, va passar per aquella reunió una cosa inexplicable. Aquests patriotes, plens de joventut, de força, desbordants d'entusiasme per la santa bandera de la Catalunya redimida, alçaren la veu per dir, com solen, ab paraula de foch tot lo que volen y esperan pera la patria 'ls seus cors. Mes, al fer memoria de set anys enrera, y veure lo que allavors era 'l Catalanisme, y lo que ara ha arribat á ser, no se quins devassalls de satisfacció hi hagué per dintre 'ls seus amors y las sevas esperanças, que per compte d'exir de sa boca paraulas aflamadas, rajavan llágrimas dels seus ulls. May he vist una escena tan commovedora. Allá, abraçats aquells braus lluytadors de la causa, no sabian com dirse ab paraulas lo que llurs cors sentían, y s'ho contavan ab plors que benehía la santa Patria. No sé quin efecte farà aquesta petita relació al bon lector, mes asseguro que véureho era hermós y plé de grandesa. Los qui ho vegerem may mes ho esborrarem de nostre cor.

Las festas del Centre Catalá de Sabadell, commemorant l'aniversari seté de la seva existencia, demostraren los avenços fets per la causa, á que 'ls excelents companys d'aquella ciutat han contribuít ben principalment. Y, donchs, que per molts anys, ab auments d'honor pel Centre, y de profit per nostra Catalunya.—X.

MOVIMENT REGIONALISTA

En lo *Diario de Barcelona* del passat diumenge, aparegué 'l següent estimable solt, que encara que no du firma, es degut á la ploma del ilustre Director del colega:

«La noticia de la mort de D. Fidel de Sagarminaga, ha vingut á sorpendrens dolorosamente quan esperavam son próxim retorn, que 'ns anunciá fa uns dos mesos al emprendre son viatge cap á Bilbao.

Sembla que un fat advers presideix des d'un quant temps ençá, los destins del antich senyoriu de Vizcaya, enduguéntseli 'ls fills mes preclars: Trueba, qui ab sos deliciosos é inimitables acceptes feu simpáticas la historia y las costums de Vizcaya á sos innumbrables lectors del antich y del nou mon; Delmás, lo diligent y conciençut autor de la «Guía del viagero de Vizcaya»; Sagarminaga, president de la darrera Diputació foral é il·lustrat historiador y comentador de la l·legislació de son pays, han baxat á la fossa quan encara podían esperar-se sabrosos fruyts de son saber, sa experiencia y son amor á la terra nadiua. Nobles caràcters, desinteressats patricis, Vizcaya los recor-

dará mentres bategue en Espanya un cor verament vizcaí.

A tots nos unia amistat antiga y sincera y lo mateix amor á las venerandas institucions forals: però á Sagarminaga li devíam gratitut especial per havernos franquejat las columnas de son periódich *El Criterio* quan tinguérem que buscar á Madrid lo medi de defendre á Catalunya que aquí se 'ns negava. La hospitalitat que Sagarminaga doná á nostres escrits fou tan franca com desinteressada, per lo que li quedám molt obligats, com catalans y com periodistas.

No tenim detalls de sa mort, però suposám que haurá sortit d'aquest mon cristianament, que es com viuen y moren los bons vizcaíns, esperám que Deu premiarálen un mon millor las nobles virtuts que Sagarminaga practicá en lo que acaba d'abandonar pera sempre y en lo que no foren pochs pera ell los días de prova.»

Mossen Ramon Carbonell, distingit organista de la Seu de Vich, nos ha fet l'obsequi d'enviarnos una bonica esquila convidantnos, en axerit y correcte catalá, á la Missa nova assenyalada pera 'l dimecres passat. Sía lo enhorabona y que Nostre Senyor y la Patria pugan gaudir fruyts abundants del seu sant ministeri.

L'Oloti dona compte de la mort de la Sra. D.ª Maria Esquena y Mas, germana del conegut y estimat catalanista d'aquella població, D. Joseph Esquena. Acompanyám al company en lo seu sentiment y pregám á nostres lectors que encomanen á Deu l'ánima de la difunta.

Nostre company de Bilbao *El Basco*, dona compte, en los térmens següents, de la mort y enterro del qui fou capdill del fuerisme en aquella provincia:

«Don Fidel de Sagarminaga. Pare de Provincia y últim Diputat foral d'aquest Senyoriu, personificació de la protesta legal de Vizcaya contra aquella lley aboloria que arrencá 'ls restos de nostres Furs, morí abans d'ahir á entrada de foch.

Nos descubrí respectuosos davant del cadáver d'aqueix patrici bascongat quina il·lustració esmeradíssima y quina respectabilitat eran per tothom reconegudas.

Nosaltres, que som la protesta viva contra aqueixa anomenada lley, no podém oblidar á qui ab noble energia trencá 'l bastó que havia rebut del Senyoriu abans d'humiliarlo davant del poder centralisador.

Aymant de son pays, li ha axecat un monument ab sa hermosa obra *El Gobierno y Régimen foral del Senyoriu de Vizcaya*.

Cristiá de cor, se preparava á morir piadosament quan l'ha sorprés la mort.

Que descanse en pau.

Demanám á nostres amichs unescan sas oracions á las nostras.

Ahir á la tarde 's verificá la conducció del cadáver del qui en vida fou respectable Pare de Provincia don Fidel de Sagarminaga y Epalza, al cementiri de Maillona.

L' enterro fou una hermosa manifestació de dol, com pocas vegadas s' ha vist y veurá á Bilbao, que ha volgut donar axís un últim tribut de carinyo al inolvidable patrici que tant amor tingué á Vizcaya y tant treballá per ella, de qui fou ilustre fill.

Obrian la marxa noys de la Santa Casa de Misericordia, seguint parciers, obrers de la fábrika de Santa Agna de Bolueta y masovers del finat ab atxas.

Las de respecte eran portadas pels senyors Soto (don Ramon), Maruri (don Joseph M.^a), Azaola (don Joseph), Olavarri, Hormaeche, Barandica (don Torcuat), Sanz y Olaso (don Juliá).

Seguia 'l clero parroquial.

La caxa, portada á espatllas per guardias municipals anava cuberta de coronas dedicadas al difunt per lo societat «Euskal Erria», Diputació, sa filla politica donya Carme de Allende y don Ramon de la Sota.

Las cintas de la caxa las duyan lo senyor Gortázar com á Pare de Provincia, don Manuel Borandica com á exdiputat á Corts, don Juliá Basabe com á exdiputat general, don Ricart Arellano com á amich, don Eduart Vitoria de Lece com á ex-alcalde de Bilbao, don Emili de Olano, alcalde actual en representació del Ajuntament; don Juliá Sam y Pelayo com á corresponsal de la Academia de la Historia, y 'l president de la Euskal Erria, senyor Meave, en representació de la Societat.

Presidían lo dol lo president de la Diputació senyor Arteche, y 'ls senyors Epalza y Allende, parents del finat.

Seguia després lo dol, format per nombrosa representació de totas las classes de la societat.

Darrera la caxa hi anava un piquet de guardias forals.»

Pera acordar lo programa del festival dels chors de En Clavé, que ha de celebrarse á mitjans del maig pròxim, hi hagué aquests díes de Pasqua en la Casa de la Ciutat de Zaragoza una reunió de lo mes granat de la ciutat. En ella 's pronunciaren varis discursos, manifestantse en tots ells sentiments de vivas simpatias d' Aragó envers sa germana Catalunya.

En un article de notas bibliograficas, estampat en nostre colega *La Vanguardia*, llegim las següents ratllas, portocants al llibre *La Contradicción política*, per A. Zozaya:

«Després lo Sr. Zozaya baxa d' aquestas alturas y 's converteix en un defensor casi vulgar de la república, ab aplicació á Espanya, que fá al pecat mes gros, obli-

dantse de que 'ls autors polítichs van mostrant tendencia á donar menys importancia á las formas polítichs que á las que alguns nomenan formas socials (Aristocracia, Mesocracia y Democracia) y menys á aquestas formas que á las condicions etnológicas de quiscun poble. Essent axó mes extrany perquè sembla que 'l Sr. Zozaya defensa la autonomia dels organismes ab caràcter propi en sa teoria del respecte á totas las entitats juridicas, individuals ó colectivas.»

Lo dilluns de Pasqua la colonia aragonesa resident á Madrid, se reuní en un ápat pera celebrar la festa de la *Jota*. Presidí l' acte una preciosa *Pilarica* de plata. Los plats que 's serviren foren tots al istil dela terra. Al final foren llegidas poesías, cartas y telégramas. Lo corresponsal del *Correo Catalan* diu ocupantse de aquest acte, en la carta del día 27:

«A nit fou celebrada en aquesta capital una festa especialíssima, la de la *Jota*, ó sia un banquet regionalista, en que 300 aragonesos se reuniren sots la presidencia de la Mare de Deu del Pilar. L' acte resultá hermosíssim y la assistència á ell d' alguns catalans motivá que 's fessen manifestacions de simpatia á Catalunya. Encara que no revesti caràcter polítich, pot ser de trascendencia com á manifestació regionalista.»

Una de las associacions que en lo plá de Barcelona més se desvetlla pera regenerar al poble á l' escalf de la fé en Deu y del amor á la Patria es la Catequistica del «Ateneu de Sant Lluís Gonçaga» de Sant Andreu de Palomar.

Lo diumenge passat tingué lloch en lo magnífich edifici ahont está instalat, una solemne vetllada literaria y musical destinada á celebrar la festa de la resurrecció de Nostre Senyor.

Davant de nombrosa concurrència que no baxava de set centas cinquanta personas, y ocupant la presidencia lo digníssim senyor Rector Mossen Marian Calsals, y altres sacerdots acompanyats de la Junta, lo actiu y distingit catequista D. Joan Clapés, obrí la sessió ab un bonich y sentit discurs, en que, després de ponderar ab tot l'entussiasme de son cor, las excelencias de la fé cristiana y del amor á la Patria, excitá á la juventut á propagar aquests sentiments pera fer renáixer la virtut y las bonas costums, pera fer ciutadans dignes de Deu y contribuir al renaxement de nostra mare Catalunya de quin estat gloriós, com de son present funest, ne feu ab tot son cor de catalanista convençut, una entussiasta apologia.

La concurrència aplaudi fortament al Sr. Clapés, qui demostrá que, anant pel camí que segueix, arribará ab sas bonas qualitats á ser un dia ornament, com ara n' es esperança, de la causa de Deu y de la Patria.

Seguidament executaren al piano y cantaren excu-

llidas pecas, alguns noys acompanyats per l' aprofitat pianista senyor Huguet.

També foren llegidas y recitadas, per altres noyets, bonicas y sentidas poesias catalanas que la concurrencia coroná ab aplausos.

Donava goig al veure als qui resultaren premiants com gallejavan sos premis. Lo dignissim senyor rector los hi dirigí sentida plática.

Poden estar satisfets los organisadors de tal piadosa y catalana festa, puix al ensenyar als tendres nins lo sant amor á Deu y á nostra hermosa terra, merexen la felicitació més coral dels qui volém per sobre de tot la regeneració de la estimada Catalunya.

Las invitacions, com los programas eran redactats en catalá.

Lo nombre de noys assentats en la Catequística es de dos cents noranta sis.

En lo Concert que dimars fou celebrat en lo Teatre Líric á benefici de la peregrinació obrera á Roma, fou cantat per un chor l' Hymne *A Roma obrers* lletra de Mossen Jacinto Verdaguer y música del Sr. Gay, que produhí molt efecte.

Dilluns ab motiu de las festas de Pasqua de Resurrecció, la societat «Casino de Granollers» celebrá una vetllada literaria, de verdadera importancia, per las composicions que s' hi llegiren, y, particularment, perquè la festa resultá un acte demostratiu de que també la important y distingida vila entra pel camí de dignificació de nostra terra, que, recobrant lo seny entenebrit per tants anys d' adormiment patriòtic, torna á estimar y á honrar, com cal, las cosas é instituciones de casa, començant per regonéixer á la llengua materna lo dret de primacia que li pertoca en lo cor dels bons patricis.

En dita vetllada totas las poesias que 's llegiren foren catalanas, y molt del agrado de la lluhida concurrencia.

En Domingo Daví va llegir ab robusta entonació *La gent del any vuyt* de Mossen Collell, que despertá gran entusiasme.

En Joan Jaumandreu, soci del «Centre Escolar Catalanista» llegí *Pobre soldat*, delicada escena que feu sentir al auditori 'ls ocults horrors de las guerras. També llegiren aplaudidas composicions los senyors Ruera y Alsina.

En Jaume Maspons y Camarassa, distingit individu de nostre «Centre Escolar» y convençut propagador de nostra causa, fou qui, aprofitantse de las mérescudas consideracions que li tenen sos convehins de Granollers, disposá aquella guapa festa. Per axó, vist lo seu bon éxit, doná las gracias als quins en ella prengueren part y á la concurrencia que la honrá, ab un discurs en que explicant lo per qué del ayre catalanesch d' aquella vetllada, feu una apologia ardorosa

de la reacció dels sentiments patriòtics que 's vé operant en nostra terra, exposant rahons claras y contundents en demostració de la necessitat d' estimar la nostra llengua per sobre de las altras llenguas. Lo Sr. Maspons escoltá aplausos que li digueren que havia sapigut interessar y convencer al seu auditori.

Retallám de nostre bon company *L' Oloti*:

«Sembla, segons noticias que 's reben, que es rellevat de son càrrech l' actual Governador de Girona Sr. Fernandez Neda. Es llástima que lo Govern vulga privarse dels valiosos serveys de aquest gran polítich, majorment ara que havia ab tant d' ánimo atacat lo trascendental problema que los catalans parlessem castellá. De totas maneras es una trista paga la que 'l Govern dona á un servidor lleal que tant havia fet en pró de la unitat de la patria. Lo que dirá 'l Sr. Neda: qui més hi fá més hi pert.»

Lo distingit compositor J. Romaní Guerra ha posat en música la poesia del Mestre Balaguer *La dama del Rat-Penat*. Acudint lo Sr. Romaní á las hermosas notas de las cançons de la terra, particularment á las estampadas per l' Alió, ha donat á la simbólica lletra del poeta Balaguer, además d' una expressió absolutament bonica, un ayre catalanesch que enamora. Resultantne una cançó digna de contribuir al arreconament de tantas fleumerias italianas y castellanas que tenen ja aburrits als publichs inteligents de nostras vetlladas literarias musicals.

Agrahim al Sr. Romaní l' obsequi d' enviarnos la seva notable obra.

LO REGIONALISME EN LA PREMSA

COSAS ASSENYALADAS

—LA ILUSTRACIÓ CATALANA. Barcelona, 15 de febrer: *L' Excm. Sr. Dr. D. Joan B. Grau y Vallespinós, Bisbe d' Astorga*, per P. de P. Extensa biografia del ilustre reussench.

—EL BERGADAN. Berga, 24 de març: *Efemerides catalanes*, per Ramón N. Comas. Reproduhit de LA VEU DE CATALUNYA.

—LO CATALANISTA. Sabadell, 25 de març: *Allá hont erám, som*, per Manuel Murguía. Article notable com á brollat de la ploma del ilustre escriptor regionalista de la germana Galicia.

—DIARIO DE BARCELONA. Barcelona, 26 de març: *Contraste actual entre el movimiento de la costa de levante y la de poniente de esta provincia*, per Jaume Almera, Pvre. Consigna y demostra que s' observa en nostra provincia un moviment de baxada de la terra desde Barcelona cap á Llevant, y altre de pujada, des de Barcelona á Ponent.

—LA RENAIXENSA. Barcelona, 26 de març: *Resurrecció*, per Joseph Corolen. Article hermós y suggestiu baix los dos punts de vista de la religió y del patriotisme.

28 de març: *Lo timbal del Bruch*, per Emili Pascual. Article documentat sobre las questions de la batalla del Bruch.

D. Fidel de Sagarminaga. Sentit recort del Patrici que ploran Vizcaya y 'l regionalisme.

—EL POPULAR. Cervera, 25 de març: *Efemerides catalanes*, per Ramon N. Comas. Reproduhit de LA VEU DE CATALUNYA.

—LO MISSATGE DEL SAGRAT COR DE JESÚS. Barcelona, abril de 1894: *Bibliografia*.—*Roser de tot l' any*. *Diari de pensaments religiosos per Mossen Jacinto Verdager, Pvre.*

—LO SOMATENT. Reus, 20 de març: *Una festa catalanista*, per A. Mallsol. Animada relació dels actes ab que 'l Centre Catalá de Sabadell ha celebrat lo seté aniversari de la la seva fundació.

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona.

LLISTA DE LAS COMPOSICIONS REBUDAS FINS AVUY EN LA SECRETARIA

Número 1. A Catalunya. Lema: Delenda est Cartago.
—2. Ratxas. De Ponent—ni vent ni gent.—3. A una amiga. Indiscrecions.—4. Amorosa.—Jo t'am!—5. Lo darrer. Llegenda.—6. Festejant. Te acuerdas? Salió la luna...—7. La Fam.—Poema.—8. L'enterra-morts. La terra té fam.—9. Lo primer dia. Deus creavit cœlum et terram.—10. Lo poble catalá. Quosque tandem...—11. A la Verge. No mes quatre poncellas.—12. Del fons d' una caixa. Tempora mutantur... etc.—13. Somni de la Gloria.—14. Festeig. Amor es vida.—15. Don Galcerán de Pinós. Romanç històrich.—16. En lo Naxement de la Mare de Deu. Alegria de Santa Ana.—17. Sortida del sol.—El sol rogent—va colorant... etc.—18. L'avi vell. Coteta verda.—19. El General Bum Bum. Al Africa minyons.—20. Cantada. Jo y tú som dos: y un sach de palla tres.—21. La Primera Missa. Ite.—22. Als Jochs Florals de Barcelona. Si vols ser ben servit—feste tu mateix el lli.—23. De can Riera á Santa Maria. Bon vent.—24. Sols Deu es gran. ¿Quién es en tu presencia... etc.—25. A Lleyda. El colmo de la gloria... etc.—26. El salt de la Reyna mora. Las leyendas, si sembrarse saben en las relaciones históricas... etc.—27. Idili. De tant d'astre qu'amount penjaurlo... etc.—28. Orfans. Dissort.—29. Planys d' un enamorat. Pega.—30. Pàgina d' amor. Recorts.—31. La viuda. ¡Pobra dona!—32. Lo bon Janet. ¡Que es ditzós!—33. A ma estimada. Resignació.—34. Apologia. Patria.—35. Los desposoris de Maria. Fé.—36. Cançó vella. No hay plazo que no se cumpla ni deuda que no se pague.—37. Agonitzant. ¡Ay mare meval!—38. ¡Juraments! L'home's val de la paraula... etc.—39. Lo dia de Santa Creu. Costums de la terra.—40. La fi d' un poble. Patria.—41. Los ayres de Sion. Puresa.—42. Blanchs y negres.—Alea jacta est.—43. Cranch de l'ánima. L'envejós may té repós.—44. Fides. La que dú una vena als ulls—y, en la ma alçada una creu. (F. Soler)—45. Boria avall. Deu té un bastó—que castiga sense remó.—46. L'idol de fanch. Las torres que desprecio al aire fueron...—47. Lo pou del oblit. Llegenda.—48. Pregaria. Deu vos salve, Maria...—49. L'abella. Mel y fel.—50. La cançó del poble. Cantém, cantém.—51. ¡Visca Catalunya! ¡Morin los... tirans!—52. L'arpa d'or. Abandonada.—53. Sebas al cap. A un modernista.—54. ¡Resurre-

xit! Als Jochs Florals.—55. Soletat. ¡Oh dulce soledad, cuanto te ansio!—56. La deria del Enrich. Afártam y... digam moro.—57. Lo castell. Estat mitjaná.—58. La cayguda. ¡Folgava el Rey Rodrigo...—59. Aubada. Fem via sempre,—ja hi arribarém.—60. Lo pler de viure. Vida moderna.

La composició que comença «Aquesta, terra santa», no entra en concurs per faltarli algunas de las condiciones que's consignaren en la convocatoria del present certámen.

Lo que's fá públich pera conexement dels interessats.

Barcelona 24 de març de 1894.—P. A. del C.—Lo secretari, Manel Rocamora.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 24.

De nostre company La Veu del Montserrat, de Vich: «Llegim en lo *Diario de Barcelona* del dijous, que 'l Sr. Ministre de la Governació ha presentat á la firma de S. M. la Reyna Regent un decret, concedint lo tractament d' Excelencia al M. I. Ajuntament de nostra ciutat. Si bé es d' agraahir tal distinció honorífica, otorgada gratis et amore pel govern fusionista á nostres edils, nos hauria complagut molt més una rebaxa en las càrregas que 'ns tenen tan agoviats.»

Al toch d' aleluya s' escampa la alegria per tota aquesta ciutat. Lo tritlleig de las campanas, l' escapeig per dalt dels terrats y 'ls picaments de massa de la canalla pels carrers tot ho axorda. Al vespre surten varias collas de caramellayres, als qui segueix nombrosa gentada. Alguna colla canta cançons impropies. La més digna d' aplauso es la del Círcol d' obrers de Sant Joseph, que gallejant la barretina, canta cançons ben catalanas, de lletra y d' esperit.

La máquina del ferro-carril d' Olot recorre los plans de Salt y Bescanó ab gran alegria de la gent comarcana.

Los diaris d' aquesta ciutat donan noticia d' haver mort en la presó un dels més caracterisats anarquistas en ella detinguts, haventhi duptes sobre si la mort fou natural ó per enverinament. Abans de morir, se confessá ab lo Rvnt. Capellá del establiment.

Dia 25.

En lo poble de Viladrau hi ha hagut una baralla entre alguns vehins y una colla de valencians allá residents, resultantne un mort y varis ferits.

Ab motiu de la festa de Pasqua lo Sr. Bisbe de aquesta diócessis entrega als pobres que acuden á son Palau, l' almoyna de mitja pesseta, presentantse aquests en nombre de 3,251.

Dia 26.

A Mollerusa es celebrada una reunió de propietaris que regan ab las aygas del canal d' Urgell, á fi d' acordar los medis de conseguir la derogació de la Real orde que ha concedit á la ciutat de Tárrega l' aprofitament d' aygas del expressat canal.

L' Excm. Sr. Bisbe d' aquesta diócessis posa solemnement la primera pedra de la Casa de Germanetas

dels pobres que ha de construirse en lo carrer de Borrell.

Escriuen de Tortosa que las darreras geladas han dextat molt mal parada la próxima cullita d' atmetllas.

Dia 27.

L' Ajuntament de Badalona acorda nombrar una comissió pera alçar un monument á la memoria del digne y caritatiu fill de la població, D. Vicents Roca y Pi.

També acorda la construcció d' un petit pont en la Riera d' En Matamoros, aprop de can Salesa.

Lo diari *El Noticiero Universal* diu que no ha sigut encara entregat als voluntaris catalans lo donatiu acordat per la Diputació provincial en una de las sessions del mes passat.

La Societat del Foment de la cria cavallar de Catalunya publica 'l programa de las carreras de cavalls que 's celebraran en l' Hypódrom d' aquesta capital, los dias 13, 17 y 20 del maig vinent.

Ha sigut aprovat per l' Ajuntament de Sant Martí de Provençals un dictamen de la comissió segona del mateix en que després de retreures las moltas gestions que en vá ha fet aquell municipi pera que fos reglamentada convenientment la explotació del tranvia de vapor de Barcelona á Sant Andreu de Palomar, conclou que lo únich que resta á fer com á darrer esforç y definitiva protesta del poble de Sant Martí, es recórrer al governador civil pera que veja d' alcançar del Govern las necessarias disposicions.

Dia 28.

Lo Foment del Treball Nacional envia á Madrid una exposició demanant que sia unificada la moneda filipina com ho proposa l' intendent general d' aquellas illas.

En la junta general del Col·legi d' Advocats son elegits pera formar la junta de govern del mateix, los senyors següents:

Degá, D. Maurici Serrahima. Diputats; 1.er, D. Albert Faura; 2.on, D. Antoni de Togores; 3.er, D. Bartomeu Bosch; 4.rt, D. Joseph Giera; 5.nt, D. Ramón Durán; 6.é, D. Secundí Coderch; Tresorer, D. Joseph Cucurella; Secretari Comptador, D. Joseph Milá y Pi.

En lo Palau de la Diputació provincial, se reunexen, convocats pel president d' aquesta, D. Manuel Planas y Casals, los Senadors vitalicis Srs. Durán y Bas, Girona y Marqués de Alella, los electius Srs. Maluquer, Marcet y Vilaseca y Mogas, y 'ls Diputats á Corts, Srs. Avila, Comas y Masferrer, Junoy, Lostau, Planas, Rossinyol, Sala y Sol y Ortega, assistinhi també 19 senyors Diputats provincials, además del citat President. Indicat per aquest l' objecte de la reunió, don Joaquim Riera y Bertran, quefe de la Secció d' Hisenda, lloga los acorts de la Diputació pertocants als tractats de comerç y á la contribució territorial, rústica y urbana. La presidencia indicá que además la Diputació tenia acorts presos d' interès pera la provincia y pera tot Catalunya, sobre 'ls que, com sobre 'ls anteriors, demanava parer y ajuda als congregats; tals, entre altres, los relatius á la construcció de carreteras y camins y d' un hospital clínic, y al establiment de la ensenyança dels doctorats en nostra capital. Los convidats concorrents aplaudiren los acorts y propòsits

de la Diputació, manifestant alguns dels Diputats á Corts que pera facilitar lo bon éxit dels assumptos exposats y de quants fossen d' interès pera Catalunya, procurarian reconstituir á Madrid la antiga agrupació de Senadors y Diputats representants de la regió Catalana.

Dia 29.

Es inaugurada en lo carrer de Fernando d' aquesta ciutat, la nova botiga dels germans Maciá, quina decoració, que crida la atenció per sa riquesa y elegancia extraordinarias, ha sigut dirigida pel jove arquitecte matoroni y distingit catalanista, don Joseph Puig y Cadafalch.

Ha sigut nombrat Degá de la Facultat de Farmacia d' aquesta Universitat, lo catedràtic de la matexa, Dr. D. Fredèrich Trémols.

El Diario de Lérida 's plany ab rahó de que haventse tractat en alguns periódichs de la respectiva antiguitat de las Universitats d' Espanya, hage sigut oblidada la d' aquella capital, quina historia recorda mediant eix resúm:

«Fou fundada en las kalendas de Setembre de 1300 per En Jaume II d' Aragó, y declarada pontificia per Bonifaci VIII. S' hi ensenyava dret civil y canónich, medicina, filosofia y arts, y des de 1430, sagrada theologia. No n' hi havia d' altra en la Corona d' Aragó, era ben dotada de personal y rendas, é hi concorrian milers d' escolars d' Espanya y del extranger que gaudían dins la ciutat molts privilegis y franquessas. Lo càrrech de Canciller corresponia sempre á un canonge de la Seu, y més tart, per una Butlla de Climent VIII al Mestrescola del Capítol. Honraren á tan célebre Universitat, entre altres, lo Papa Calixt III, Sant Vicens Ferrer, Dr. Vicens Garcia, Pujades, Monfar, Feliu de la Penya, Marquilles, Cardenal Remolins, etc., fins que á començos del segle passat va ser trelladada á Cervera per Felip V, qui castigá axis á Lleyda, per haverse fet de la banda del Arxiduch.

En lo Foment del Treball Nacional se reunex lo gremi d' editors y nombra una comissió composta dels Srs. Henrich, Simon, Espasa, Riera y Bastinos, la que vage á Madrid á gestionar que 's publiquen las aclaracions necessarias pera l' cumpliment de la llei de propietat literaria.

Lo Cassino republicà possibilista conservador d' aquesta ciutat, que obehia las ordres de 'n Castelar, s' ha passat al zorrillisme, posantse sots la quefatura provincial de 'n Sol y Ortega.

Dia 30.

Escriuen de Palamós que va en augment cada dia la fabricació de taps, haventse construït en poch temps varis edificis pera dita industria.

Ha sigut declarat processat l' alcalde del Vendrell, per injurias fetas en l' exercici del càrrech á un particular.

Una comissió de la *Unión de maestros marmolistas de Catalunya*, entrega al governador una exposició dirigida al ministre d' Estat á favor del tractat de comers ab Alemanya.